

حمله سایبری به جایگاه‌های سوخت از زاویه‌ای دیگر

نکته بسیار جالب در ماجرای اخیر ناظر بر تعدد اظهارنظرها پیرامون آن است. مثلاً اشاره می‌شود که این قضیه اخیر اساساً حمله سایبری نیست بلکه یک حادثه سایبری است و برخی دیگر از نفوذی‌ها یاد می‌کنند و خلاصه اینکه بساط هرنوع اظهارنظر پهن شده است. قضاوت در مورد این واقعه را باید به اهلسن سپرد. فلان نماینده که مستقیماً افرادی از وزارت نفت را در این قضیه متهم می‌کنند شاید آگاه نباشند که برخی از نخبه‌ترین مغزهای فناوری اطلاعات هستند که سیستم سوختگیری کشور را با این درجه از وسعت، پیچیدگی، پراکندگی و گستردگی مدیریت اتهم‌زدن به دستگاه‌ها در این وضعیت بدون در دست داشتن مستندات چه دردی را دوا می‌کند جز اینکه نیروهای خدمت را در معرض وحشت و ترس از برخورد امنیتی قرار می‌دهد.

به هر حال مشخصاً این بار سیستم سوخت‌رسانی کشور در کمترین زمان موجود (در عرض چند ساعت) به حالت پایدار درآمد و آنگاه در عرض کمتر از چند ده ساعت به تمامی آماده به فعالیت متعارف و پایا بود. این بار برخلاف دفعه قبل موج خبری و توجهات چندندان گسترده‌ای در عرصه جامعه پدید نیامد. هم مردم و هم وزارت نفت و چه بسا همان ترتیب‌دهندگان حمله باور داشتند که این بار با توسل به تجارب قبلی مشکل خاصی برای استقرار دوباره سامانه سوخت‌رسانی وجود نخواهد داشت.

روزانه تعداد زیادی هجوم سایبری به زیرساخت‌های کشور صورت می‌گیرد. لزومی ندارد که مردم در جریان این موضوع باشند؛ چرا که موجب سلب آرامش از زندگی عادی آنها نمی‌شود. بیشتر این حملات دفع شده و بلااثر و ناکام می‌مانند. تعدادی نیز در مراحل ابتدایی مهار می‌شوند. مواردی که این حملات منجر به اختلال شدید بشوند روزیبه‌روزی کمتر می‌شود. اما هیچ‌گاه نمی‌توان آنها را به صفر رساند. مهم آن است که در این گونه نبردها پیشاپیش آمادگی لازم معطوف بالابردن توان مواجهه با مشکل وجود داشته باشد. این همان کیفیتی است که در ماجرای اخیر به صورت کاملاً عینی و درست جلوی چشم مردم در جایگاه‌های پمپ‌بنزین به مرحله اجرا گذاشته شد.

سامانه سوختگیری جایگاه‌ها بود. جنگ روایت‌ها این بار معطوف انگاره «دو بار گزیده‌شدن از یک سوراخ» بود. البته بدون تردید حتماً ایراداتی وجود داشته و نقایص امنیتی شرایط لازم را برای ایجاد اختلال در این سامانه فراهم کرده است ولی این موضوع نباید به معنای دو بار گزیده‌شدن از یک سوراخ باشد. اگر چنین استعاره‌ای در جهان کنونی مصداق داشت آنگاه بساط هک و تدارکات امنیتی برای همیشه برچیده می‌شد و یک بار نفوذ به معنای آخرین نفوذ می‌شد.

بعد از وقایع هک سامانه سوخت در سال ۱۴۰۰ بسیاری گمان می‌کردند که این سامانه دیگر نمی‌تواند هدف حملات قرار گیرد؛ چرا که در همان بار اول تمامی زوایا و ابعاد سیستم مورد واریسی و تمهیدات امنیتی لازم قرار گرفته و مسیر نفوذ مسدود شده است. واقعیت آن است که تهدیدات سایبری را هرگز نمی‌توان محو کرد. این تهدیدات به طور فروخته حضور دارند و به محض یافتن نخستین مجرا وارد آن شده و ساختارها را نابود یا مختل می‌کنند. به طور متعارف هیچ شهروندی حتی با هر درجه از انتقاد از نظام کنونی نباید با هرگونه اضمحلال یا آسیب به ساختارها و سیستم‌هایی که با پول خودش بنا شده و به او سرویس می‌دهند، موافقت داشته باشد.

نظام تأمین سوخت در کشور همچون خون برای بدن است و هر لحظه که این خون‌رسانی قطع شود، به معنای تهدیدی است که هراتیبه می‌تواند موجودیت هرکدام از ما را با تهدید و خطر مواجه کند. تصور کنید یکی از عزیزان شما در آمبولانسی است که باید هرچه سریع‌تر به بیمارستان رسانده شود ولی آمبولانس بنزین ندارد و در صف جایگاه پمپ‌بنزین منظر رفع اختلال است.

بعد از هک سامانه در سال ۱۴۰۰ قطعاً زمینه‌سازی‌های لازم برای بستن مجرای نفوذ صورت گرفته بود اما واقعاً نمی‌توان این مجاری را برای همیشه و همواره مسدود کرد. به هر حال همواره ممکن است راهی برای نفوذ مجدد پیدا شود. فناوری‌های نوین همواره ما را غافلگیر و تعجب‌زده می‌کند. سیستم‌ها همواره باید بروزرسانی شوند و قرار نیست یک سیستم (هرچند هم که خوب و قوی باشد) تا ابد به همان شکل استمرار داشته باشد.

یادداشت

دکتر یوبانعمت‌اللهی

روزنامه‌نگار و کارشناس علوم ارتباطات اجتماعی

دومین حمله به جایگاه‌های سوخت کشور با واکنش‌های متفاوتی از سوی عامه مردم مواجه شد. برخی با نگرانی به پیگیری خبرها اکتفا کرده و برخی خوشحال از بحران موجود، کل ساختار نظام را به سخره گرفتند و منتظر شدند تا بحران دیگری از این بابت گریبانگیر کشور شود.

وزارت نفت این بار نیز در خط مقدم بود. این وزارتخانه به تنهایی در چند جبهه در حال نبرد است. استعاره جبهه ناظر بر جنگ روایت‌ها است. روایت‌هایی که هرکدام این وزارتخانه را در بر گرفته و بعضاً آن را در معرض حملات بی‌امان قرار داده است؛ حال آنکه این جنگ روایت‌ها اساساً جنگ این وزارتخانه نیست. جبهه اول در حوزه آلودگی هوا و انگاره «مازوت‌سوزی» است. با آنکه بیش از ۲۰ دستگاه و سازمان و شرکت در پدیداری و چگونگی این وضعیت آلودگی نقش دارند اما همه آنها به گوشه‌ای خزیده و کهن‌الگوی مازوت را به خدمت می‌گیرند تا این آلودگی را به گردن نفت کوره و بنزین و گازوئیل بیندازند. وزارت نفت صرفاً وظیفه تأمین سوخت مصرفی کشور را برعهده دارد. اگر فلان نیروگاه در فلان نقطه مازوت می‌سوزاند، چه ارتباطی می‌تواند به وزارت نفت داشته باشد؟ آیا کسی در این روایت‌ها به سراغ وزارت نیرو رفته و از آنها مطالبه مستندات فیلتر خروجی نیروگاه‌ها را داشته است؟

اینکه ده‌ها هزار وسیله نقلیه آلاینده و مستعمل در سطح شهرها تردد دارند و هوا را آلوده می‌کنند، ربطی به وزارت نفت ندارد. همین چند روز قبل رئیس پلیس راهور خبر داد که ۳۵ درصد از وسایل نقلیه در کشور فرسوده است و باید اسقاط شود. این خودروها حتی اگر عالی‌ترین و باکیفیت‌ترین بنزین حاصل از برج‌های تقطیر پیشرفته‌ترین پالایشگاه‌های دنیا را هم مصرف کنند اما در نهایت چیزی جز آلودگی از آگروشان خارج نمی‌شود. تا وقتی که بتوان وزارت نفت را مقصر قلمداد کرد، کسی در این جنگ روایت‌ها به سراغ حریف تمرینی دیگری نمی‌رود.

جبهه دوم نیز ماجرای اختلال در سوخت جت، مواد پتروشیمیایی (مثل پروپیلن و اتیلن) موجب ارزآوری بیشتر، جلوگیری از خروج ارز، تأمین نیاز بازار داخل، اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم می‌شود و به علت معاملات خرد و متنوع و غیرقابل رصد از منظر فنی، امکان فروش و بازاریابی آن در شرایط تحریم و غیرتحریم راحت‌تر از نفت خام است و عملاً قابل تحریم نیست؛ بنابراین تغییر رویکرد از خام‌فروشی به توسعه پالایشگاه‌ها و زنجیره ارزش نفت کاملاً ضروری، راهبردی و آینده‌نگرانه است. به گفته وی، در سال‌های اخیر و بخصوص در شرایط تحریم فروش نفت خام، کشور همواره به دنبال افزایش ظرفیت پالایشی و توسعه پالایشگاه‌ها بوده است، به طوری که در دولت‌های نهم تا دوازدهم ۳۰ طرح پالایشی در کشور تعریف شد. از این تعداد ۲۵ طرح برای احداث پالایشگاه و پتروپالایشگاه «نفت خام» و ۵ طرح برای احداث پالایشگاه «میعانات گازی» موجود است. مجموع خوراک مورد نیاز این طرح‌ها، ۴.۳ میلیون بشکه در روز و حجم سرمایه‌گذاری حدود ۹۰ میلیارد دلار برآورد شده است.

بازگشت صنعت پالایشی کشور روی ریل توسعه در دولت سیزدهم

۸ طرح پالایش و پتروپالایش میعانات گازی و نفت خام با ظرفیت حدود یک و نیم میلیون بشکه در روز و سرمایه‌گذاری ۲۸.۶ میلیارد دلار در دست پیگیری و اجرا قرار گرفت

گزارش

می‌گویند شما پالایشگاه نزدیک ما در پارس جنوبی تولید را ۲.۵ برابر کردیم. این یعنی ۱۰ تا پالایشگاه! اگر به جای این، پالایشگاه می‌زدیم، تمام کشور را به کثافت و آلودگی می‌کشیدیم». برکنار از این امر، در سال ۹۹ مصرف هر خودرو در روز ۲.۸ لیتر بوده که این عدد در سال ۱۴۰۲ به ۳.۷ درصد رسیده است. این امر بیشتر ناشی از کیفیت خودروها و افزایش ترددهاست. اما در این بین چاره کار چیست؟

براساس ماده ۴۵ برنامه هفتم توسعه دولت مکلف شده تا به منظور افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزام‌های قانونی داخلی و بین‌المللی، سازکارهای موردنیاز برای ارتقای کیفی فرآورده‌های تولیدی و کاهش تولید فرآورده‌های سنگین را به نحوی تدوین کند که تا سال پایان برنامه (۱۴۰۶)، ترکیب و کیفیت فرآورده‌های نفتی تولیدشده از سوی شرکت‌های پالایش نفت از استانداردهای لازم برخوردار باشد.

هم‌اکنون بیش از ۷۰ درصد فرآورده‌های تولیدی اصلی بنزین و گازوئیل کشور، معادل بیش از ۷۵ میلیون لیتر بنزین و ۷۰ میلیون لیتر از نفت‌گاز تولیدی روزانه کشور دارای استانداردهای یورو ۴ و ۵ است که طبق برنامه هفتم توسعه تا پایان سال ۱۴۰۶ به ۷۵ درصد افزایش خواهد یافت. سعید نوری‌کرم یک کارشناس انرژی با بیان اینکه زمان و سرمایه موردنیاز احداث پالایشگاه‌های کوچک مقیاس بسیار کمتر از پالایشگاه‌های بزرگ است، گفته که با ایجاد مینی‌پالایشگاه‌ها می‌توان در کوتاه‌مدت میزان ظرفیت تولید فرآورده‌های نفتی مانند بنزین و گازوئیل را افزایش داد که به نانواری سوخت در کشور کمک می‌کند و افزوده که رویکرد توسعه پالایشگاه‌ها و زنجیره ارزش نفت به جای خام‌فروشی، به سبب تولید محصولات متنوع از قبیل بنزین، گازوئیل،

روز و سرمایه‌گذاری ۲۸.۶ میلیارد دلار در دست پیگیری و اجرا قرار گرفت و تأکید کرد: طبق ماده ۵۹ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی، افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و کاهش ترکیبات گوگردی به صورت جدی در دستور کار وزارت نفت در دولت سیزدهم است و در این راستا ۱۱ طرح بهینه‌سازی و ارتقای کمی و کیفی فرآورده‌های تولیدی پالایشگاه‌های موجود ذیل قانون حمایت از توسعه صنایع پایین‌دستی نفت خام و میعانات گازی با مجموع سرمایه‌گذاری ۶.۷ میلیارد دلار در حال اجرا است.

ظرفیت پالایشی حال حاضر کشور، روزانه ۲ میلیون لیتر و مصرف روزانه نفت خام و میعانات گازی بوده که توسط ۱۰ پالایشگاه مدرن کشور صورت می‌گیرد. درواقع بیش از ۷۰ درصد فرآورده‌های تولیدی اصلی بنزین و گازوئیل کشور، معادل بیش از ۷۵ میلیون لیتر بنزین و ۷۰ میلیون لیتر از نفت‌گاز تولیدی روزانه کشور دارای استانداردهای یورو ۴ و ۵ است که طبق برنامه هفتم توسعه تا پایان سال ۱۴۰۶ به ۷۵ درصد افزایش خواهد یافت.

هم‌اکنون به‌طور میانگین روزانه ۱۱۵ میلیون لیتر بنزین و ۱۱۲ میلیون لیتر گازوئیل باکیفیت در کشور تولید می‌شود. در لایحه برنامه هفتم توسعه، تولید این دو فرآورده اصلی در کشور با رشد دست‌کم ۱۵ درصدی به روزانه ۱۲۹ میلیون لیتر (بنزین) و ۱۳۰ میلیون لیتر گازوئیل تا پایان سال ۱۴۰۶ (همزمان با پایان برنامه هفتم توسعه) افزایش خواهد یافت.

صنعت پالایش از ابتدای آغاز به‌کار دولت سیزدهم به‌منظور جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و با تمرکز بر لزوم توسعه ظرفیت پالایشی کشور با اتکا به توان داخلی و بخش خصوصی، احداث پتروپالایشگاه‌های جدید به ظرفیت ۱.۴۹ میلیون بشکه در روز را در دستور کار قرار داد.

جواد اوجی وزیر نفت، گفته است که از ابتدای استقرار دولت سیزدهم، توجه ویژه‌ای به این امر شد و خوشبختانه ما اقدام‌های متعددی را انجام دادیم و در چهارچوب قانون حمایت از توسعه صنایع پایین‌دستی نفت خام و میعانات گازی با استفاده از سرمایه‌گذاری مردمی، ۸ طرح پالایش و پتروپالایش میعانات گازی و نفت خام با ظرفیت ۱۴۶۰ هزار بشکه در

روز و سرمایه‌گذاری ۲۸.۶ میلیارد دلار در دست پیگیری و اجرا قرار گرفت و تأکید کرد: طبق ماده ۵۹ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی، افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و کاهش ترکیبات گوگردی به صورت جدی در دستور کار وزارت نفت در دولت سیزدهم است و در این راستا ۱۱ طرح بهینه‌سازی و ارتقای کمی و کیفی فرآورده‌های تولیدی پالایشگاه‌های موجود ذیل قانون حمایت از توسعه صنایع پایین‌دستی نفت خام و میعانات گازی با مجموع سرمایه‌گذاری ۶.۷ میلیارد دلار در حال اجرا است.

ظرفیت پالایشی حال حاضر کشور، روزانه ۲ میلیون لیتر و مصرف روزانه نفت خام و میعانات گازی بوده که توسط ۱۰ پالایشگاه مدرن کشور صورت می‌گیرد. درواقع بیش از ۷۰ درصد فرآورده‌های تولیدی اصلی بنزین و گازوئیل کشور، معادل بیش از ۷۵ میلیون لیتر بنزین و ۷۰ میلیون لیتر از نفت‌گاز تولیدی روزانه کشور دارای استانداردهای یورو ۴ و ۵ است که طبق برنامه هفتم توسعه تا پایان سال ۱۴۰۶ به ۷۵ درصد افزایش خواهد یافت.

هم‌اکنون به‌طور میانگین روزانه ۱۱۵ میلیون لیتر بنزین و ۱۱۲ میلیون لیتر گازوئیل باکیفیت در کشور تولید می‌شود. در لایحه برنامه هفتم توسعه، تولید این دو فرآورده اصلی در کشور با رشد دست‌کم ۱۵ درصدی به روزانه ۱۲۹ میلیون لیتر (بنزین) و ۱۳۰ میلیون لیتر گازوئیل تا پایان سال ۱۴۰۶ (همزمان با پایان برنامه هفتم توسعه) افزایش خواهد یافت.

صنعت پالایش از ابتدای آغاز به‌کار دولت سیزدهم به‌منظور جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز و با تمرکز بر لزوم توسعه ظرفیت پالایشی کشور با اتکا به توان داخلی و بخش خصوصی، احداث پتروپالایشگاه‌های جدید به ظرفیت ۱.۴۹ میلیون بشکه در روز را در دستور کار قرار داد.

رشد ۶ درصدی ظرفیت پالایشی در دولت سیزدهم

واقعیت این است که دولت سیزدهم توجه جدی به توسعه ظرفیت پالایشی داشته که همین رشد حدود ۶ درصد در ظرفیت پالایشی نشانگر همین امر است. افزون بر اینها با توجه به شدت مصرف انرژی در کشور، به‌منظور تأمین امنیت انرژی کشور و پوشش کامل نیاز داخلی به فرآورده‌های نفتی، احداث پالایشگاه‌های جدید ضرورتی انکارناپذیر است که به صورت مکرر مورد تأکید رهبر انقلاب و ریاست جمهوری نیز بوده است. دولت سیزدهم با سرعت چشمگیری در این مسیر در حال حرکت است.

برش